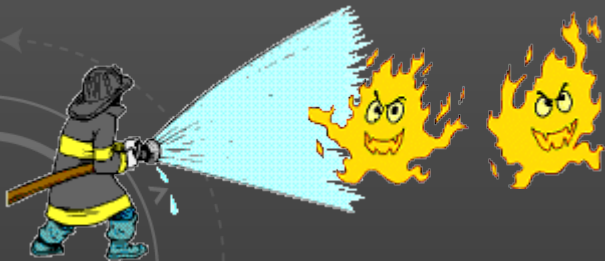


Szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy



*dla strażaków ratowników OSP biorących bezpośredni udział
w działaniach ratowniczych oraz ćwiczeniach.*

*Część II – Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi
oraz konserwacji pojazdów pożarniczych i sprzętu użytkowanego w OSP*



*Tomasz Kubacki
Insp. ochrony przeciwpożarowej i BHP
tel. 660 725 741*

*e-mail: tomasz.kubacki@straztarnowopodgorne.pl
www.straztarnowopodgorne.pl*

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

Sprzęt specjalistyczny, maszyny, urządzenia, instalacje i narzędzia, wprowadza się do użytkowania po:

- odbiorze przeprowadzonym przez organ dozoru technicznego lub przez inny właściwy organ, w przypadku gdy sprzęt podlega takiemu odbiorowi;***
- sprawdzeniu kompletności dokumentacji techniczno-ruchowej.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

Użytkowanie sprzętu, wymaga:

- zapoznania strażaka ratownika z instrukcją obsługi lub dokumentacją techniczno-ruchową dostarczoną przez producenta i przeszkolenia w zakresie używania sprzętu;***
- przestrzegania przez strażaka ratownika wymagań w zakresie dbałości o sprzęt i jego prawidłowe używanie zgodnie z przeznaczeniem;***
- zapewnienia środków ochrony indywidualnej adekwatnych do zagrożeń wynikających z jego użytkowania;***
- przechowywania sprzętu w warunkach określonych w dokumentacji techniczno-ruchowej.***

***Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów
pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i
narzędzi***

***Kierownik jednostki organizacyjnej zapewnia terminową konserwację,
przeeglądy techniczne i naprawy sprzętu,***

***Nie używa się sprzętu uszkodzonego, niesprawnego, niekompletnego,
nieoznakowanego lub nieposiadającego
aktualnych pozytywnych wyników badań sprzętu ochronnego oraz
środków ochrony indywidualnej.***

***Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów
pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i
narzędzi***

***Strażak ratownik sprawia sprzęt, stosuje odzież specjalną oraz środki
ochrony indywidualnej i używa ich zgodnie z instrukcją
obsługi lub dokumentacją techniczno-ruchową dostarczoną przez
producenta.***

***Podlegają one sprawdzeniu po każdorazowym użyciu,
a stosowane podczas szkoleń
i ćwiczeń podlegają sprawdzeniu przed ich rozpoczęciem.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

Podczas konserwacji sprzętu oraz innych prac wykonywanych w toku pełnienia obowiązków:

- strażak przystępujący do konserwacji sprzętu stosuje środki ochrony indywidualnej niezbędne do obsługi urządzenia;***
- sprzęt jest poddawany konserwacji zgodnie z dokumentacją techniczną lub instrukcją producenta;***
- w przypadku zauważenia uszkodzenia lub nieprawidłowego działania sprzętu strażak zgłasza zaistniałą sytuację bezpośrednio przełożonemu, a sprzęt jest wykluczany z dalszego użytkowania do momentu usunięcia nieprawidłowości.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

Kabina pojazdu pożarniczego, który brał udział w akcji ratowniczej, wraz z wyposażeniem podlega czyszczeniu i dezynfekcji.

Czyszczenie i dezynfekcję, prowadzi się:

- nie rzadziej niż raz w tygodniu w zakresie dostosowanym do potrzeb;***
- przy zastosowaniu środków ochrony indywidualnej zgodnie z zaleceniem producenta środka dezynfekcyjnego;***
- z wykorzystaniem środków dezynfekcyjnych zapewniających krótki czas działania przy szerokim spektrum biobójczym;***
- zgodnie z zaleceniami producenta środka dezynfekcyjnego.***

***Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów
pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i
narzędzi***

***Czyszczeniu i dezynfekcji podlegają również:
środki ochrony indywidualnej strażaka, w szczególności hełmy,
kominiarki i rękawice, sygnalizatory bezruchu, latarki, sprzęt ochrony
układu oddechowego oraz sprzęt łączności.***

***Pranie odzieży i ubrań specjalnych prowadzi się zgodnie z odrębnymi
zaleceniami, określonymi przez ich producenta.***

***Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów
pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i
narzędzi***

***W przestrzeniach zamkniętych, w szczególności w tunelach, piwnicach
i innych miejscach o ograniczonej wymianie powietrza, zapewnia się
skuteczne odprowadzanie spalin powstających podczas pracy silników
spalinowych lub stosuje się sprzęt i urządzenia o napędzie
elektrycznym.***

***W przypadku braku możliwości skutecznego odprowadzenia spalin
strażak stosuje sprzęt ochrony układu oddechowego oraz sprzęt
pomiarowy służący do wykrywania i monitorowania
obecności niebezpiecznych gazów.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

- ***Sprzęt specjalistyczny na nierównym podłożu mocuje się w sposób uniemożliwiający jego zsunięcie się lub przewrócenie.***
- ***W atmosferze potencjalnie zagrożonej wybuchem stosuje się narzędzia nieiskrzące oraz sprzęt specjalistyczny w wykonaniu przeciwwybuchowym.***
- ***Używając sprzętu oświetleniowego, nie należy powodować oślepienia strażaków, w szczególności prowadzących akcję ratowniczą, uczestniczących w ćwiczeniach lub szkoleniu na wysokości, a także kierowców pojazdów pożarniczych.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

- ***Nie należy odkładać sprzętu przed całkowitym zatrzymaniem się jego ruchomych elementów roboczych.***
- ***Podczas pracy urządzenia przewód zasilający zabezpiecza się przed uszkodzeniem.***
- ***Nie wolno przenosić urządzenia lub sprzętu, trzymając je za przewód zasilający.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

- ***Pompy pożarnicze ustawia się w miejscach stabilnych zapewniających bezpieczeństwo przy ich obsłudze, z wykluczeniem zamarzniętych akwenów.***
- ***Podczas obsługi samochodowej wyciągarki linowej należy stosować się do instrukcji bezpiecznej pracy wskazanej przez producenta.***
 - ***nie należy przebywać w polu napiętej liny podczas pracy wyciągarki linowej.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi pojazdów pożarniczych, sprzętu specjalistycznego, maszyn, urządzeń, instalacji i narzędzi

- ***Podczas sprawiania, zmiany położenia drabiny mechanicznej lub podnośnika wyposażonego w drabinę strażak nie przebywa na przęsłach roboczych.***
 - ***Strażaka będącego w koszu drabiny, podnośnika, na drabinie lub na podeście roboczym zabezpiecza się za pomocą środków ochrony indywidualnej oraz sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości.***
- ***Za bezpieczeństwo podczas pracy drabin, podnośników, dźwigów i żurawi samojezdnych odpowiada operator tego sprzętu, posiadający odpowiednie uprawnienia.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Przed rozpoczęciem pracy w sprzęcie ochrony układu oddechowego strażak ratownik:

- dokonuje kontroli działania sprzętu ochrony układu oddechowego, w szczególności urządzeń do otwierania dopływu powietrza, szczelności przylegania maski, szczelności połączeń i złączy oraz wskazań przyrządów określających stan ciśnienia, umiejscowienia sygnalizatora bezruchu w okolicy barku i uruchomienia go;***
- potwierdza dowódcy swoją gotowość do działań, w tym sprawność systemu łączności i sprzętu ochrony układu oddechowego.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

W czasie pracy w sprzęcie ochrony układu oddechowego strażak:

- zachowuje rezerwę powietrza niezbędną do wyjścia ze strefy zagrożenia;***
- posługuje się wcześniej ustalonymi umownymi znakami sygnalizacyjnymi i wykorzystuje łączność radiową.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Podczas pracy strażaka ratownika w sprzęcie ochrony układu oddechowego, kierujący działaniem ratowniczym:

- ustala sposób komunikacji i utrzymania stałej łączności;***
- przekazuje informacje na temat stwierdzonych zagrożeń;***
- wyznacza rotę asekuracyjną, będącą w pełnej gotowości do podjęcia działań, wyposażoną w sprzęt umożliwiającypodjęcie pracy w strefie zagrożenia;***
- w przypadku trudnych warunków pracy ogranicza czas pracy strażaka w strefie zagrożenia.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Rota asekuracyjna;

- może realizować inne zadania poza strefą zagrożenia pod warunkiem zachowania gotowości do wejścia w strefę zagrożenia i wsparcia pracujących w niej strażaków w niezbędnym zakresie, w szczególności do pomocy w prowadzeniu ewakuacji;***
- posiada wyposażenie i sprzęt wymagane do realizacji czynności, w szczególności sprzęt ochrony układu oddechowego przygotowany do niezwłocznego użycia.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Kierujący działaniem ratowniczym może wyznaczyć osobę monitorującą czas pracy ratowników w sprzęcie ochrony układu oddechowego oraz liczbę rot wprowadzonych do strefy zagrożenia.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Dopuszcza się stosowanie sprzętu filtrującego po stwierdzeniu, że zawartość tlenu w powietrzu wynosi minimum 19% i nie występują czynniki szkodliwe powodujące konieczność pracy w sprzęcie ochrony układu oddechowego.

Sprzęt filtrujący dobiera się w zależności od występujących w atmosferze substancji, prowadząc stały monitoring stężenia tlenu oraz obecności gazów trujących.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania sprzętu ochrony układu oddechowego

Maskę stanowiącą sprzęt ochrony układu oddechowego oraz sprzęt filtrujący zakłada się i zdejmuje wyłącznie w atmosferze niezanieczyszczonej substancjami szkodliwymi lub niebezpiecznymi, a jednocześnie w miejscu położonym jak najbliżej obszaru, na którym jest prowadzona akcja ratownicza.

***Wymagania w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków
podczas akcji ratowniczej, ćwiczeń lub szkolenia***

***Podczas prowadzenia medycznych czynności ratunkowych, strażak
stosuje środki ochrony indywidualnej,
w szczególności rękawiczki jednorazowego użytku, okulary ochronne
oraz w miarę możliwości maseczkę ochronną.***

***Medyczne czynności ratunkowe poza strefą zagrożenia strażak może
prowadzić bez stosowania ubrania specjalnego
i hełmu.***

***Wymagania w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków
podczas akcji ratowniczej, ćwiczeń lub szkolenia***

***W przypadku gdy strażak uległ ekspozycji na materiał potencjalnie
zakaźny, na działanie substancji niebezpiecznych
lub doznał urazu w wyniku oddziaływania innych czynników
szkodliwych dla zdrowia, podlega badaniu lekarskiemu
w zakresie postępowania poekspozycyjnego.***

Wymagania w zakresie zabezpieczenia medycznego strażaków podczas akcji ratowniczej, ćwiczeń lub szkolenia

W przypadku gdy ekspozycji na materiał potencjalnie zakaźny ulegną środki ochrony indywidualnej, inne elementy umundurowania strażaka oraz sprzęt ratowniczy, należy je niezwłocznie zabezpieczyć w szczelnie zamkniętym opakowaniu na terenie prowadzonej akcji ratowniczej i przetransportować do miejsca ich odkażania lub utylizacji.

W przypadku zaistnienia takiej sytuacji, kierownik jednostki organizacyjnej zapewnia odkażanie odzieży i sprzętu, a w przypadku braku takiej możliwości – utylizację odzieży i sprzętu.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas ćwiczeń lub szkolenia z użyciem materiałów do pozoracji

Do pozorowania zdarzeń podczas prowadzonych ćwiczeń lub szkolenia stosuje się środki dymotwórcze neutralne dla organizmu.

W każdym przypadku użycia podczas ćwiczeń lub szkolenia ognia otwartego oraz materiałów pirotechnicznych, w tym dymotwórczych, należy zapewnić właściwe zabezpieczenie ludzi i obiektów, uwzględniając warunki terenowe i atmosferyczne w miejscu ćwiczeń lub szkolenia i jego najbliższym otoczeniu.

Ćwiczenia lub szkolenia z użyciem materiałów zapalających i wybuchowych mogą prowadzić wyłącznie uprawnione i wyznaczone do tego osoby.

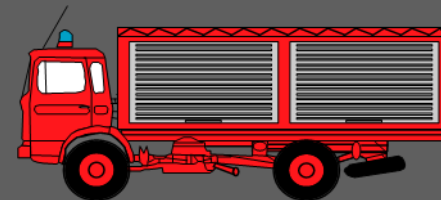
***Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy
podczas używania pojazdów pożarniczych i
innych środków transportu***



Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Przed każdym wyjazdem kierowca pojazdu pożarniczego:

- **sprawdza gotowość eksploatacyjną pojazdu pożarniczego oraz jego bezpieczeństwo dla ruchu;**
- **zabezpiecza wszelkie elementy wysuwane i ruchome pojazdu pożarniczego, w szczególności wysięgnik, podpory, maszt oświetleniowy, maszt antenowy, uniemożliwiając przypadkowe ich wysunięcie się podczas jazdy;**



Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

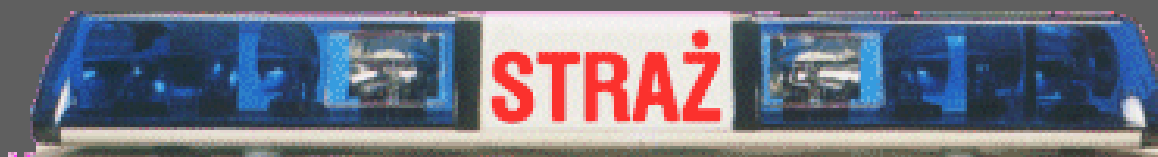
Przed każdym wyjazdem kierowca pojazdu pożarniczego:

- zamyka wszystkie skrytki sprzętowe, skrzynie oraz dodatkowe stopnie pojazdu pożarniczego;***
- sprawdza poprawne zamocowanie sprzętu wewnątrz skrytek w kabinie i na dachu pojazdu pożarniczego, uniemożliwiająca przypadkowe ich przesunięcie lub upadek podczas jazdy;***
- sprawdza prawidłowe zamknięcie oraz przewożenie elementów wyposażenia i sprzętu w przewidzianych dla nich miejscach.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Rozpoczęcie jazdy pojazdem pożarniczym następuje wyłącznie na rozkaz dowódcy, po uzyskaniu informacji od załogi o:

- zabezpieczeniu sprzętu i przestrzeni ładunkowej;*
- zajęciu miejsc przez wszystkich członków załogi;*
- zamknięciu drzwi pojazdu.*



Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Dowódca lub dysponent pojazdu pożarniczego nie może żądać zwiększenia prędkości pojazdu, natomiast może, ze względów bezpieczeństwa, żądać jej zmniejszenia.

Podczas jazdy pojazdem pożarniczym zbiornik na środek gaśniczy utrzymuje się w stanie całkowitego wypełnienia.

W przypadku niemożności jego wypełnienia dopuszcza się jazdę z niepełnym zbiornikiem przy zachowaniu podczas jazdy szczególnej ostrożności.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Rozpoczęcie jazdy pojazdem pożarniczym jako uprzywilejowanym w ruchu drogowym rozpoczyna się na polecenie lub za zgodą dyżurnego stanowiska kierowania albo na polecenie kierującego działaniem ratowniczym.

Kierujący pojazdem pożarniczym uprzywilejowanym w ruchu drogowym zachowuje szczególną ostrożność.

Kierujący pojazdem pożarniczym może prowadzić pojazd bez hełmu i butów strażackich przeznaczonych do akcji ratowniczej.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

W czasie jazdy pojazdem pożarniczym strażak:

- **nie zajmuje miejsc innych niż ustalone;**
- **nie zajmuje miejsc na stopniach i innych zewnętrznych elementach pojazdu pożarniczego,**
- **nie pali wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych lub papierosów elektronicznych;**
- **nie opuszcza pojazdu pożarniczego;**
- **nie prowadzi zbędnych rozmów z kierowcą;**
- **nie zdejmuje hełmu lub kasku podczas jazdy pojazdu pożarniczego jako uprzywilejowanego w ruchu;**
- **nie zakłada sprzętu ochrony układu oddechowego.**

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Załoga pojazdu przemieszcza się pojazdem pożarniczym w hełmach oraz ubraniu specjalnym z wyjątkiem:

- jazdy alarmowej w związku z dojazdem do rejonu koncentracji lub punktu przyjęcia sił i środków;***
- jazdy alarmowej grupy operacyjnej lub innych osób funkcyjnych w ramach prowadzonej akcji ratowniczej na szczeblu taktycznym i strategicznym;***
- jazdy niealarmowej, związanej z powrotem z akcji ratowniczej, dojazdem do miejsca ćwiczeń, szkolenia lub wykonywania czynności służbowych i powrotem z niego.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Załoga pojazdu przemieszcza się pojazdem pożarniczym w hełmach oraz ubraniu specjalnym z wyjątkiem:

- jazdy alarmowej w związku z dojazdem do rejonu koncentracji lub punktu przyjęcia sił i środków;***
- jazdy alarmowej grupy operacyjnej lub innych osób funkcyjnych w ramach prowadzonej akcji ratowniczej na szczeblu taktycznym i strategicznym;***
- jazdy niealarmowej, związanej z powrotem z akcji ratowniczej, dojazdem do miejsca ćwiczeń, szkolenia lub wykonywania czynności służbowych i powrotem z niego.***

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Po przybyciu na miejsce ćwiczeń, szkolenia lub akcji ratowniczej pojazd pożarniczy ustawia się w sposób zapewniający bezpieczeństwo miejsca prowadzonej akcji, załogi i pojazdu, z zachowaniem możliwości manewrowania, w tym odjazdu lub ewakuacji.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

O wyborze miejsca ustawienia pojazdu pożarniczego decyduje dowódca, w porozumieniu z kierowcą.

Jeżeli dowódca wyraźnie nie określił miejsca ustawienia pojazdu, o jego wyborze decyduje samodzielnie kierowca.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

Dowódca wyznacza strażaków do asekuracji w celu zapewnienia bezpieczeństwa podczas manewrowania pojazdem pożarniczym, szczególnie w porze nocnej, w miejscach o ograniczonej przestrzeni i w warunkach ograniczonej widoczności.

Wsiadanie do pojazdu pożarniczego i wysiadanie z niego odbywa się przodem do kabiny, z wykorzystaniem elementów do tego przeznaczonych, w szczególności stopni, poręczy i drabinek.

Wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas używania pojazdów pożarniczych i innych środków transportu

W przypadku gdy akcja ratownicza jest prowadzona na drodze lub w jej pobliżu:

- każdorazowo przed wejściem na drogę strażak zachowuje szczególną ostrożność, upewniając się, że nie ma zagrożenia ze strony innych jej użytkowników;***
- w pojazdach pożarniczych włącza się światła mijania oraz sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych;***
- do zabezpieczenia lub zamknięcia drogi używa się, w razie potrzeby, pojazdów pożarniczych.***

Opracowano na podstawie:

- *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1997r o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 869),*
- *Ustawa z dnia 17 grudnia 2021r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U z 2021r. Poz. 2490),*
- *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021r. W sprawie szczególnych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 2021 poz. 1681),*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r.1650 z późn. zm.)*
- *System szkolenia członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych,*
- *Materiały informacyjne CENTRALNEGO INSTYTUTU OCHRONY PRACY I PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO - Międzynarodowa Karta Charakterystyki Zagrożeń w zawodzie Strażak,*
- *Materiały dydaktyczne Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej,*
- *Materiały dydaktyczne Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu,*





DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ